

UNIVERZITA KARLOVA

Pedagogická fakulta

Zápis o části státní závěrečné zkoušky Obhajoba diplomové práce

Akademický rok: 2017/2018

Jméno a příjmení studenta: Bc. Jana Dvořáková
Datum narození: 31.08.1992
Identifikační číslo studenta: 77889320

Typ studijního programu: navazující magisterský
Studijní program: Učitelství pro střední školy
Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy český jazyk — dějepis

Identifikační číslo studia: 481655

Název práce: Analýza učebnic českého jazyka pro střední školy z genderového hlediska

Pracoviště práce: Katedra českého jazyka
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Vedoucí: PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.
Oponent(i): doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

Datum obhajoby : 06.09.2018   **Místo obhajoby :** Praha

Průběh obhajoby:

Autorka představila svoji práci. Cílem bylo provést analýzu tří řad učebnic z genderového hlediska. V teoretické části práce vychází z problematiky genderu v jazyku a ve škole, zejména se zaměřením na jazykovou diskriminaci žen ba formování genderové identity žáků na základě vzdělávání. Sledovala texty i ilustrace, zaměřovala se na vlastnosti a povolání, které se se ženami a muži v učebnicích pojí. Z jazykového hlediska si všímala užívání generického maskulina. V poslední části si všímala diskriminace žen v jazyce, na muže se nezaměřila. Z analýzy vyplynulo, že v učebnicích převládají muži, a to jak v textech, tak mezi autory textů. Ženy i muži jsou zobrazováni převážně stereotypně z hlediska genderu, i když jsou zobrazováni méně často i nestereotypně.

Přípomínky vedoucí práce:

Čím si vysvětlujete, že i přes obeznámenost autorů učebnic s požadavkem na genderovou korektnost vykazují učebnice velkou míru genderové nevyváženosti?

V práci se sama nevyhýbáte užití generického maskulina. Objasněte, proč jste se takto rozhodla.

V závěru velmi vágně formulujete doporučení, jak může učitel dopad genderové nevyváženosti učebnice zmírnit. Buďte konkrétnější.

Byly učebnice používané v minulém režimu ve sledovaných aspektech odlišné?

Liší se nějak učebnice z hlediska genderu, pokud je v autorském kolektivu muž?

Reakce autorky:

Velká míra genderové nevyváženosti je způsobena tím, že genderová studia jsou u nás novým oborem, navíc postoj k nim je problematický i ve společnosti.

Generické maskulinum autorka používala, protože jí nakonec přišlo nepřirozené používat obě varianty. (Proběhla diskuse o problémech s užíváním i neužíváním.)

Autorka sledovala jednu z učebnic vydaných před rokem 1989 a situace v ní byla podobná jako v současných učebnicích.

V autorských kolektivech byla pouze jedna učebnice, v nichž byl pouze ženský kolektivech, v porovnání z hlediska genderu na tom učebnice byla hůře než ostatní.

Přípomínky oponentky:

Nejsem si jista, zda hodnoticí kritéria genderu jsou zvolena vždy vhodně – např. sledování podílu mužů a žen mezi autory úryvků z umělecké literatury, které jsou do učebnic zařazovány (30), objektivní výsledky nepřinesou. Spisovatelů je v literární produkci zjevně více než spisovatelek a sám výběr ukázky bývá limitován především tematicky či žánrově. K formální stránce viz posudek.

Je škoda, že autorka při interpretaci výsledků své analýzy nepokročila dále a nerozpracovala v textu i své vlastní názory na odraz genderu v současné češtině nebo v jazyce obecně. Svou práci pouze materiálově dokládá to, co pozorný uživatel češtiny běžně registruje. Ale i takových prací je třeba.

Reakce autorky:

Výběr úryvků z literatury je problematický, pokud by šlo o vyvážení autorů mužů a žen i vzhledem k výběru ukázek - proběhla diskuse.

Diskuse probíhala po celou dobu obhajoby.

Všichni přítomní členové komise hlasovali o klasifikaci a shodli se na výsledku 1.

Výsledek obhajoby:

výborně

Předseda komise:

PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

.....

Členové komise:

PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

.....

doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

.....